

מקורות ונקודות לדיון לאגדה 3-הזוג מצידון

שיר השירים רבה (וילנא) פרשה א

ד"א נגילה ונשמחה בך,

תמן תנינן נשא אדם אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי ליבטל,

אמר רבי אידי מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה, אתון גבי ר' שמעון בן יוחאי בעיין למשתבקה דין מדין אמר להון חייכון כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה,

הלכו בדרכיו ועשו לעצמן י"ט ועשו סעודה גדולה ושכרתו יותר מדאי, כיון שנתיישרה דעתו עליו אמר לה בתי ראי כל חפץ טוב שיש לי בבית וטלי אותו ולכי לבית אביך, מה עשתה היא לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא,

בחצי הלילה ננער משנתיה כיון דפג חמריה אמר לה בתי היכן אני נתון אמרה ליה בבית אבא אמר לה מה לי לבית אביך, אמרה ליה ולא כך אמרת לי בערב כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך,

הלכו להם אצל רבי שמעון בן יוחאי ועמד והתפלל עליהם ונפקדו.

ללמדך מה הקדוש ברוך הוא פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות, והרי דברים קל וחומר ומה אם בשר ודם על שאמר לבשר ודם שכמותו אין לי חפץ בעולם טוב ממך נפקדו, ישראל המחכים לישועת הקדוש ברוך הוא בכל יום ואומרים אין לנו חפץ טוב בעולם אלא אתה עאכ"ו,

הוי נגילה ונשמחה בך,

משנה מסכת יבמות פרק ו, משנה ו

[ז] לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא אם כן יש לו בנים בית שמאי אומרים שני זכרים ובית הלל אומרים זכר ונקבה שנאמר (בראשית ה') זכר ונקבה בראם נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי ליבטל גירשה מותרת לינשא לאחר ורשאי השני לשהות עמה עשר שנים ואם הפילה מונה משעה שהפילה האיש מצווה על פריה ורביה אבל לא האשה רבי יוחנן בן ברוקא אומר על שניהם הוא אומר (בראשית א') ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו:

ספר מסילת ישרים פרק יט

הב' הוא השמחה, והוא עיקר גדול בעבודה, והוא מה שדוד מזהיר, ואומר (תהלים ק'): עבדו את ה' בשמחה בואו לפני ברננה. ואומר (שם ס"ח): וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה, וארז"ל (שבת ל'): אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה, ועל הפסוק שזכרנו למעלה עבדו את ה' בשמחה, אמרו במדרש (מדרש ש"ט): א"ר כשתהיה עומד לפני להתפלל יהא לבך שמח עליך שאתה מתפלל לאלהים שאין כיוצא בו, כי זאת היא השמחה האמתית שיהיה לבו של אדם עלו, על שהוא זוכה לעבוד לפני אדון יתברך שאין כמוהו, ולעסוק בתורתו ובמצותיו שהם השלימות האמתית והיקר הנצחי, ואמר שלמה במשל החכמה (שה"ש א'): משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך, כי כל מה שזוכה האדם ליכנס יותר לפניו בחדרי ידיעת גדולתו יתברך יותר תגדל בו השמחה, ויהיה לבו שש בקרבו. ואומר (תהלים קמ"ט): ישמח ישראל בעושיו בני ציון יגילו במלכם.

ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק דברים לשמחת תורה

, ו' ואם אדונים אני איה מוראי ובגמרא (קידושין ל"ב ב) מלך שתהא נג' מצינו בתורה שמחה בשלושה זמנים בחג הסוכות ובשבועות ויום שמחתכם נדרש (ספרי בהעלותך י"ט) אלו השבתות והוא על פי מה

שאמרו במדרש (שיר השירים רבה א', ל"ה) נגילה ונשמחה בך זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו אין אנו יודעים במה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה בא שלמה ופירש נגילה ונשמחה בך בך בהקב"ה בך בישועתך בך בתורתך בך ביראתך.

נקודות לדין:

א. האם יש בסיס הלכתי להצעתו של רבי שמעון?

ב. מדוע אין רבי שמעון מתפלל מיד?

ג. מה המשמעות של שחזור סעודת הנישואין?

ד. מה תפקיד היין בסיפור?

ה. מי הגיבור בסיפור?

ו. 'אחור באחור' לעומת 'פנים בפנים'.

ז. מה תפקיד השאלה: היכן אני?

ח. מישורי מבט: הזוג, רשב"י, חז"ל

ט. נקודת המהפך.

י. **כתב הרב קוק** בהקדמה לעולת ראייה (הדרכת התפילה וחלקיה ב')

"צריך שהתפילה תהיה נקיה מכל רעיון של שינוי רצון והתפעלות בחק ה' יתברך, מה שהוא דעה כוזבת ביחס לאלוקות ומביאה להשחתת סדרי השלמות האנושית..."
יא. מה טיב הקשר שאנו צריכים לחוות עם הקב"ה על פי הסיפור?

יב. **הרב שג"ר מסביר**: רק כאשר בני הזוג, באמצעות "סעודת הגירושין" חשפו לעצמם את אהבתם שאינה תלויה בדבר – הם למעשה סיפקו לרשב"י את הסיבה העמוקה להתפלל עליהם. נראה, שאם היה רשב"י בא להתפלל לפני הסעודה, עמדתו של הקב"ה הייתה שאם כל הבעיה היא זרע אזי אין צורך בנס:

כיצד ניתן להבין את כל הסיפור על פי הרב שג"ר?

יג. **פירוש על פי: פרופ' אדמיאל קוסמן, עניינים הקשורים בזמן ובמרחב בסיפור.**

מבחינת המרחב אנו רואים כי העלילה מתחילה בבית הרב – ר' שמעון בר יוחאי, עוברת לביתם של בני הזוג, משם לבית אביה של האשה וחזרה לבית הרב. יש כאן אם כן **מעגל שתחילתו וסופו באותו מקום**. זה דבר אופייני להרבה סיפורים. המעגל שנפתח במקום מסוים גם נסגר שם, אך בינתיים **חלף זמן**. משהו **השתנה**. אצל מי? אצל כל אחד מהגיבורים כולל הרב.

מה בדיוק השתנה? חל שינוי פנימי בהתייחסותם של בני הזוג. הם עברו חוויה מתקנת בזכות העצה שקיבלו מן הרב. משפט המפתח הוא "כשם **שנזדווגתם** זה לזה במאכל ובמשתה, כך אין אתם **מתפרשים** אלא מתוך מאכל ומשתה" שימו לב איך נרמז כאן הזמן: נזדווגתם הוא לשון עבר. מתפרשים הוא לשון הווה. רבי שמעון בר יוחאי שולח את בני הזוג למסע **בימנהרת הזמן**. השחזור של טקס החתונה באמצעות המשתה שנועד להיות כביכול משתה גירושין, הוא זה שמאפשר לבני הזוג את תהליך השינוי. ברגע שתהליך זה הושלם, פתוחה הדרך לבקשת סיוע מן השמיים.

גם בסיום נרמז **הזמן**: "ועמד והתפלל עליהם ונפקדו" שימו לב שבין **התפלל** עליהם לבין **נפקדו**,

עברו תשעה חודשים!